

חלקי בעמלי

הדפס
וקח
הביתה
לשבת

פרשת בשלח / י"א שבט תשפ"ב / 13.01.2022

דבר העורך

השבוע נרשם הישג נדיר בימים טרופים אלו: קבוצת ארגונים ועורכי דין פרטיים עתרה לבג"ץ נגד הקיצוץ המיועד בסבסוד מעונות היום לילדי אברכים, וכום, בג"ץ קיבל את העתירה ודחה את הקיצוץ בשנה. תמורת מאמץ לא מרובה ועלויות מינימליות, תיאלץ המדינה לממן בעשרות מיליוני שקלים סיוע לאלפי משפחות בשנה הנוכחית.

נדמה שהסיפור הזה תופס קצת יותר במגזר שלנו. אצלנו מורגלים משום מה שענייני ציבור שייכים רק לקבוצה מסוימת - עסקנים נבחרים ספציפיים, כאלה שיושבים על טיקט פוליטי מסודר, מצטלמים מפעם לפעם לעיתון המפלגתי ומקוטלגים היטב. הם ורק הם אמורים לטפל ביוזמות קהילתיות. והנה, באו כמה 'משלנו' והביאו חתיכת הישג.

ואת זה אפשר ללמוד כהפקת לקחים לכל אחד ואחד, יוזמה אינה רשומה בטאבו על שמו של גפני, או דרעי, או ליצמן. יוזמה היא שוק פתוח של רעיונות, אפשרויות ואנרגיות שמצויה בהישג ידו של כל אחד ואחד. גם אתם יכולים להיות היזמים הבאים, אלה שפותחים קהילה, שיעור או מוסד ורושמים את ההישג הבא. וכאן לא צריך תואר במשפטים או מימון להגשת עתירה, אדרבה, יש מי שמשלם לכם.

זה הזמן להצטרף לקבוצת היזמים הגדלה והולכת של 'חלקי בקהילתי'.

שלכם
אבי גרינצייג

יהי חלקי עמהם

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

'מן' הוא?

'ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא. ויקראו בית ישראל את שמו מן'. מה היא הסיבה שהמן נקרא על שם השאלה ששאלו עם ישראל ברגע הראשון שראו את המן - מה הוא? ומדוע לא קבעו לו שם מדויק שיגדיר אותו יותר, כמו שאר המאכלים המוכרים?

למדנו מכך יסוד ענק באמונת הפרנסה: אין קשר ברור בין חובת ההשתדלות לבין התוצאות. להשתדל חייבים, אבל את מה שכתוב לנו למעלה, אוכל וכל השאר, נקבל בכל מיני צורות. אין בדיוק? זה לא משנה, כי זה לא באמת ברור - זה 'מן' מהשמיים... לכן נשאר שמו של המזון הפלאי הזה לדורות בשם הכולל סימן שאלה - מן הוא?! המן לימד את האמונה הנדרשת בעניין הפרנסה. בכמה מקומות בחז"ל מבואר שגם היום יורד המן, אך בצורה שונה מזמן המדבר. כל ההתפרנסות שלנו היא כמו המן - שלא היה ידוע בדיוק מה טיבו. כל השתדלות מיותרת בעניין הפרנסה לא תועיל. את מה שמגיע לנו היום - נקבל היום ורק להיום, מחר אם יגיע לנו, נקבל שוב, רק למחר כמובן... ואם נזכה היום לקבל - נקבל את הכל קרוב לבית, ואפילו כשנתאמץ, נקבל רק את מה שאנחנו באמת צריכים...

ראיית השבת

לאחר כמה פעמים בהם ניסו חלק מעם ישראל את ה' ובדקו האם ההוראות של משה רבינו בעניין אכילת המן הן אמיתיות, אומר להם ה': "עד אנה מיאנתם לשמור חוקותיי ותורותיי."

ראו כי ה' נתן לכם השבת". המילה 'ראו' מלמדת על כך ש'ראיית השבת' היא תשובה לשאלת הקב"ה "עד מתי מיאנתם לשמור חוקותיי", ואנו מבקשים להבין איך 'שבת קודש' היא התשובה לכך? זאת ועוד, מה פשר ההוראה 'ראו' אודות השבת, האומנם הראו להם בחוש את השבת, או רק לימדו אותם על החובה לשמור את השבת?

למדנו דבר מדהים. בשונה מכל המצוות שאותן יהודי מקיים באמונה שלימה שהמצווה משפיעה עליו טוב וגורמת לו חיבור רוחני - בלי לראות באופן מוחשי את השפעתה, את השבת אפשר ממש לראות - לראות בראייה חושית איך היא מחברת את היהודי למציאות ה'. בשבת יורדת לעולם השפעה אלוקית-רוחנית אדירת ממדים הממלאת את כל העולם מסביב. הארה אלוקית זו יורדת בשבת מן השמים ונכנסת אל תוך ליבות עם מקדשי שביעי, ומחובתנו "לעשות את השבת" ולהתאמץ 'לקלוט' הארה שמימית זו ולהרגיש אותה ממלאת את כל כולנו בשבת. שבת היא יום ה' הנכנס אל תוך לב היהודי השומר את השבת - בנוכחות אדירה שאפשר להרגיש אותה יותר מימות החול. אמרו הקדמונים: אם ירצה יהודי לבדוק מהי רמת החיבור שלו עם ה' ועם כל דבר שבקדושה - שיבדוק באיזו רמה הוא מחובר ומרגיש את השבת.

זו התשובה איפוא לכל יהודי מבקש אמונה: ראו! כלומר, תראו ותרגישו בחוש את 'אור' השבת, ותנו להארת השבת למלא אתכם באמונה בה'.

וקראת לשבת...

זאבי קצנלבוגן | עמוד 4

אצלנו החרדים

ברוך לב | עמוד 3

היו מי שאתם

אברהם דב גרינבוים | עמוד 2

מתקדמים לאחור

דן טיומקין | עמוד 7

נפשי בשאלתי

משה אופן | עמוד 6

תפילה ומעשה

דב וינברג | עמוד 5

קהילה < שיעורי תורה < רב אישי

שומרים על ק.ש.ר.

הדלקת נרות שבת פרשת בשלח

יציאה	כניסה	
17:36	16:21	ירושלים
17:37	16:37	בני ברק
17:35	16:28	חיפה
17:39	16:40	באר שבע

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

הלכות קדימה בברכות

מנהג העולם לעסוק בט"ז בשבט בהלכות ברכות הנהנין בכלל ובדיני קדימה בברכות בפרט, ולפניכם כמה שאלות הנוגעות בחיי היומיום בהלכות אלו.

שאלה: ב'רכתי' ב'ורא פרי העץ' על תפוח, ואחרי שהתחלתי לאכול אותו, החלטתי לאכול גם תפוז. האם אני צריך לברך עליו 'העץ' פעם נוספת?

תשובה: אם נצליח לחבר את האכילה השנייה לאכילה הראשונה, אזי הברכה הראשונה תפטור גם את המאכל החדש שמחליטים לאכול, וישנם כמה אופנים שבהתקיים אחד מהם נוכל 'לחבר' את הברכה גם לאכילה השנייה, ולא יצטרכו לברך שוב. אולם אם לא נוכל לקשר בין האכילות, צריכים לברך על המאכל השני פעם נוספת, הגם שברכתו שווה לברכת המאכל הראשון.

נבאר את האופנים לפי הדוגמה בשאלה: אם כשמחליט לאכול מהתפוז עדיין נשאר לו קצת מהתפוח, או שהתפוז היה לפניו על השולחן בשעה שבירך על התפוח, או שכיוון במפורש בשעת הברכה על התפוח לפטור גם את התפוז בברכתו, נחשב הדבר להמשך האכילה ולא צריך לברך על התפוז.

התנאי האחרון שהבאנו [שכוונה מפורשת פוטרת כל מאכל שברכתו שווה] קיים בכל אדם שמתארח אצל חברו, שמכיוון שהוא לא שולט על המאכלים שיבואו לפניו נחשב הדבר כאילו כיוון במפורש בברכתו לפטור את כל המאכלים שברכתם שווה, והפוסקים כתבו שאפילו אדם שאוכל ארוחת ערב בביתו כאשר אשתו היא זו שהכינה ומגישה לפניו את האוכל, נחשב כאורח לדין זה, ונחשב כאילו מכיוון במפורש על כל מה שיבוא לפניו.

יש לציין, שאם מחליט להוסיף ולאכול מאותו מין שבירך עליו, למשל, מי שאוכל תפוח ואחרי שסיימו רוצה לאכול תפוח נוסף, נחשב הדבר להמשך האכילה הראשונה גם אם לא התקיימו אף אחד מהתנאים שהזכרו, ולא צריך לברך פעם נוספת על התפוח השני.

שאלה: מהו סדר הקדימויות בברכה ראשונה באדם שרוצה לאכול כמה סוגי מאכל שברכתם שווה?

תשובה: הקדימויות לפי סדר יורד הם: שבעת המינים, שלם, חביב, גדול. ולכן תמר קודם לתפוח גם אם התפוח שלם או חביב לו יותר, וביסקוויט שלם קודם לריבוע עוגת קצפת הגם שהעוגה חביבה עליו ביותר.

שאלה: תמיד היה נראה לי שדין קדימה בברכות הוא סוג של הידור שכדאי לברך על המאכל החשוב יותר. האם אכן כך הם הדברים, או שיש השלכות גם בדיעבד לדינים אלו של קדימה?

תשובה:

מלבד המצווה לכתחילה לקבוע את ברכתו על המאכל החשוב יותר, יש מקרים שמי שמברך על המאכל הפחות חשוב בסדר הקדימויות, ורוצה אחר כך לאכול מאכל חשוב יותר שברכתו כברכת המאכל הראשון, לא יוכל להסתמך על ברכתו בשביל לפטור גם את המאכל החשוב, ויצטרך לברך פעם נוספת על המאכל השני, גם אם המאכל השני היה לפניו בשעת הברכה.

אברהם דוב גרינבוים

עורך עיתון 'הדרך'

העולם עובר טיהור. זה כבר לא העולם בו אישי שררה ושלטון עשו מה שהם רוצים בחסות השליטה ושכרון הכוח. בשנות האלפיים אתה משלם על כל מה שאתה עושה. איך אמר אותו אדם: בשנות השמונים נכנסתי עם עשרה שקלים למכולת ויצאתי עם עגלה מלאה, היום יש בכל פינה מצלמות.

אז כן, היום יש מצלמות ואור הזרקור מחטא, אולי טוב מדי. הוא מרים שטיחים מאובקים ומאיר פינות אפלות, ומגיע למקומות שמעולם לא נגעה בהם כמעט יד אדם. הוא מציב מראה מול כל אחד, בכל מצב שהוא. כבר אי אפשר לחטוא ולגרום עוול לאחר מבלי לתת על כך את הדין.

המשנה באבות (ג, טו) "הכול צפוי והרשות נתונה" מקבלת ממד ומשמעות עמוקה בדורנו. הכול צפוי ונראה - אין לאן לברוח. עשית? תשלם! נהגת בהפקרות? תישא באחריות! פגעת? תוקע אל קלון!

פעם-פעם, העולם היה קטן, לא היו כלים להתמודדות. גם אז היו סיפורים נוראיים שרק לפעמים נחשפו, אבל ההליך היה לא קל, לצד הנפגעים. הסיפורים היו מינוריים, הטיפול היה כושל ומטחנות הצדק טחנו לאיטן. היום, העולם הגדול והטכנולוגיה שלצידו, מזרזים הליכים ולא נותנים לאבק להיערם על ליבות פועמים, כואבים, דוממים.

כולנו התייסרנו בשבועות האחרונים מהמאורעות הפנימיים שקרו בתוככי המחנה התורתי, האמון עלי תורה והלכה, יראה ומוסר. קשה לקבל את הסיפור מכל זווית שרק תבחרו ותנסו. יש כאן המון כאב, זעם ותסכול. המון. ובכל זאת, בחרתי לכתוב - לפחות לעצמי - שתי מסקנות מכוננות מהאירוע הטרואומטי, בבחינת "והחי ייתן אל ליבו".

המסקנה הראשונה האישית והכואבת היא: בני אדם, היו מה שאתם ומי שאתם. אל תחיו בשביל הסביבה, אל תבנו מותגי-על שמהם אי אפשר לרדת רק בצניחה חופשית, בריסוק אברים ונטילת נשמה. חיו את חייכם, היו מי שאתם.

בואו נרגע, ניקח את החיים בפרופורציות, אנחנו לא יותר ממי שאנחנו. בואו לא נקפוץ לגבהים, נרגיש את עצמינו כמורמים מעם, כמותגים נוסקים וכאנשים מצליחנים שמאבדים כל רסן ומתבלבלים בין המותר לאסור, בין הראוי לשגוי ובין הריפוי והכאב.

פשוט וקל: תהיו מי שאתם, אל תשקרו את הסביבה. גם לא את עצמכם. וישנו עוד מסר לא פחות חשוב שאותו ניתן להסיק וללמוד מהאבל הכבד, המדכדך ובעיקר המבלבל: ההחצנה גורמת לו לאדם לחיות סביב התקשורת - מה אומרים עליך בכל רגע נתון ומה נטען אודותיך. זה חשוב בעיני המצליחנים כחיי נפש: מה כותבים עלי ומה חושבים עלי.

החיבור התמידי והאינסופי לתקשורת ולרשת גורם לו לאדם להיות ער ועירני לכל הודעה ולכל ווצאפ שכל ילדון כותב ומפיץ, וברגע האמת זה הדבר שפוגע בו יותר מכול. מאדם חי, כותב, משפיע, נערץ, אפשר באחת להיהפך לאדם מושמץ שכל הודעת ווצאפ מוציאה אותו משיווי משקלו.

המקום הזה, החיבור החמצני לתקשורת, הם גם קטליזטור וזרז לסוף הכואב. החיבור הפסול הזה העצים וזרז את הטרגדיה הגדולה בה נותרו אלפי לבבות פצועים ומדממים. ממאנים להאמין, ממאנים להינחם, ממאנים למחול.

אולי זו קריאה עבורנו, עבור כל הנשארים והמצולקים בשדה הקרב: הבה לא נחיה וננשום תקשורת בכל רגע מחיינו. יש חיים לפני ואחרי הנכתב עלינו ואודותינו. ומי יודע? אם נרפה מעט - אולי גם מה שכותבים עלינו לא יכאיב לנו כל כך. איך אמר שלמה המלך - "יוסיף דעת יוסיף מכאוב".

כן, תתפלאו לשמוע: יש חיים מחוץ לרשת. אולי יותר נכון היה לנסח זאת כך: אין חיים ברשת. תרתי משמע.

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין, אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב.

עיצוב: גימיק פרסום www.gimmick-m.co.il

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 מייל: helki.baamali@gmail.com

"אצלנו החרדים"

הרב ברוך לב

רבות נכתב ועוד ייכתב על הנזקים הנפשיים והרגשיים - שלא לדבר על הנזקים הרוחניים - שנגרמים לאדם משימוש בלתי מבוקר במכשירי המדיה והתקשורת למיניהם. בטור זה אני מבקש להצביע על נזק נוסף הנגרם לתודעה ולהכרה שלנו בעצמנו - כיהודים הנמנים על קבוצה נבחרת של עובדי ה'.

בבית הורי הדגולים ז"ל, שהיה בית יהודי שורשי ואותנטי - הרבו להשתמש בצמד המילים 'אצלנו בבית'. בכל פעם למשל שמישהו מאתנו הילדים היה מנסה לדבר לשון הרע, או לעשות איזה מעשה לא ראוי, הייתה אמא ע"ה מפטירה 'אצלנו בבית לא מדברים לשון הרע, זה לא מתאים לנו. אצלנו בבית מתנהגים אחרת'. כשהייתי רוצה לצאת מהבית בלבוש שלא התאים, או אם הבגד שלי היה מלוכלך או הופעתי ברישול - אמא ע"ה הייתה מפטירה 'אצלנו בבית לא הולכים ככה. זה לא מתאים'. בכל פעם כששאלנו את אבא זצ"ל לפרש דברים מסוימים שראינו אצלו, הוא היה מפטיר: 'אצלנו ככה נוהגים'.

בזמנו לא הבנתי עד כמה צמד המילים הללו 'אצלנו בבית' - בנו אצלי תודעת חשיבות ושייכות. היום, כשבגרתי, אני מבין עד כמה הן בנו אצלי תחושת שייכות חזקה ויציבות. המילים הללו העניקו לי חוזק, הם גרמו לי להיות שייך, הם גרמו לי להרגיש שאני לא לבד, אני שייך ל'אצלנו', יש לי בית.

גם במישור החברתי אדם זקוק להיות שייך לקבוצה שתעניק לו חוזק ובטחון, קבוצת איכות שתעניק לו גאווה יחידה ואת האפשרות לומר בכל הזדמנות - 'אצלנו בקבוצה'. יש צמד מילים שהחברה הכללית מסביב מרבה להשתמש בהן וברוב הפעמים במובן השלילי. לצמד המילים הללו קוראים 'הציבור החרדי'. בכל סוגיה מאירועי החיים שסביבנו, תמיד תופנה העין (ובדרך כלל העין הרעה...) אל הנעשה ב'הציבור החרדי'. אצל החילונים סביבנו כולנו מקשה אחת, ולא משנה צבעה של חולצתנו, כולנו 'הציבור החרדי', וכשמישהו חרדי עושה מעשה לא ראוי, תגובת ההמון הנבער היא "כל החרדים אותו דבר".

כאן נכנס לתמונה המידע המיותר שחלק מאתנו צורכים כל הזמן מאמצעי התקשורת ומהרשתות החברתיות. כמעט בכל יום מופיעה ידיעה כזו או אחרת על 'הציבור החרדי' שאנחנו חלק ממנו. רוב הידיעות הן שליליות ומכוערות, על 'חרדי' כזה ועל 'חרדי' אחר, על קבוצה כזו ועל קבוצה 'חרדית' אחרת, כי הרי בידעות החיוביות על 'הציבור החרדי' אין 'סיפור', זה לא 'צהוב' מספיק ואת מי זה מעניין הדברים הטובים והמדהימים שקורים אצלנו.

כך, לאט ובטוח, נאספים אצלנו במוח עוד ועוד ידיעות - שרובן שקריות ולא מייצגות - ידיעות שליליות על 'הציבור החרדי' שאנחנו חלק בלתי נפרד ממנו. התוצאה של המידע ההרסני והמיותר הזה, בו אנו מלעיטים את עצמנו בצורה אובססיבית, היא שמתגבשת לה אצלנו בלב הכרה מוטעית מסוכנת שאנחנו לא רוצים להיות חלק מ'הציבור החרדי'. נגמרת לה אצלנו גאווה יחידה שמאפשרת לנו לומר בגאווה 'אצלנו החרדים'. אנחנו מסבירים לעצמנו שאנחנו 'משהו אחר', אולי 'חרדים אחרים', 'אני לא שייך ל'ציבור החרדי', אני 'חרד מהציבור'..."

ולא, זה ממש לא נכון! אנחנו הציבור האיכותי ביותר. יש לכולנו, על כל גוונינו וייחודיותו של כל מגזר אצלנו - מחויבות לה' ולתורתו. רוב מוחלט של הציבור שלנו, מתנהג בחייו האישיים והציבוריים ברמה ערכית הרבה יותר גבוהה מכל ציבור אחר. 'אצלנו החרדים' הכל אחרת, הכל ערכי יותר, הכל צנוע יותר, הכל אמיתי יותר. כי לחיים שלנו כחרדים לדבר ה' יש משמעות, יש לנו מטרה ובעיקר יש לנו מחויבות. אשרינו מה טוב חלקנו.

את החשיבות הבסיסית הזו, ואת הדימוי האישי שאנו חייבים אותו לעצמנו כ'ציבור חרדי' מצוין, את זה גוזלות מאתנו הרשתות החברתיות. כל אחד רשאי שם להקיא ולהשמין, לבקר ולהנמיך, יחידים מהציבור שלנו או ציבורים שלימים, 'נכון או לא נכון - השמץ בביטחון'... וכשאנחנו קוראים כל הזמן המון מלל נמוך ומיותר, גם אם הוא נכון חלקית, זה משנה לנו את תודעת החשיבות האישית, התודעה של השייכות לקבוצת עובדי ה' - הקבוצה האיכותית ביותר עלי אדמות.

אנא אחים, כמה שפחות 'נסתבך ברשת'... כמה שפחות נלעיט את עצמנו במידע מיותר ומכוער על 'הוא והוא', זה לא מוסיף לנו דבר, זה מנמיך אותנו, זה מייאש. בואו נעסוק בעצמנו, ברוב הטוב שבנו, במטרות האמיתיות ששמנו לעצמנו, בואו נהיה 'אנחנו', למעננו ולמען ילדנו, כדי שגם אנחנו נוכל לומר להם בבטחה ובגאווה: 'אצלנו בבית' ו'אצלנו החרדים'.

יש להם חלק

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

דין זה התבאר בדברי הרשב"א שכתב 'אינו בדין שיפטור מי שאינו חשוב את החשוב דרך גרירה אלא דרך כוונה', והיינו, שאין בכוחה של ברכה שנאמרה על מאכל פחות חשוב לגרור ולפטור גם את המאכל החשוב, אלא אם כן התכוון במפורש בשעת הברכה שתפטור את המאכל החשוב, והלכה זו נפסקה ברמ"א. החשיבויות שכלפיהם את הדין הזה הם 'שבעת המינים' ו'חביב', ובתשובה הבאה נביא דוגמאות מעשיות להלכה זו.

שאלה: לא הכרתי את הדין של הרשב"א שהובא בתשובה הקודמת. האם אפשר לפרט כמה דוגמאות מעשיות לדין זה?

תשובה: אכן הלכה זו אינה ידועה כל כך לרבים, וכאמור, ההשלכה של חוסר הידיעה פירושו שאדם אוכל דבר מאכל בלי לברך עליו ברכה ראשונה. נביא כאן כמה דוגמאות מעשיות לדין זה.

א. מי שבירך בורא מיני מזונות על עוגיית קוואקר או עוגיה שעשויה מקמח כוסמין [שנפוץ מאוד בשנים האחרונות], ותוך כדי אכילתו הביאו לו עוגה שעשויה מקמח רגיל, צריך לברך שוב על העוגה, משום שקמח קודם לקוואקר [שיבולת שועל] ולכוסמין במדרג 'שבעת המינים'.

ב. אדם שאוכל ארוחת צהרים, ובירך בורא מיני מזונות על האורז שבצלחתו, ואחר כך רוצה לקחת בורקס או פתיתים שהיו לפניו בשעת הברכה, צריך לברך עליהם שוב, משום שהם עשויים מקמח של שבעת המינים והאורז אינו משבעת המינים.

ג. אדם שבירך שקדים ותוך כדי אכילתו החליט לאכול גם אגוזי קשוי [שהרבה יותר טעימים וחביבים אצלו] צריך לברך שוב על הקשוי, משום שהברכה על השקדים לא פטרה את הקשוי החביב.

כאמור, אם התכוון במפורש בשעת הברכה לפטור גם את המאכל החשוב, לא צריך לברך עליו שוב, וגם בהלכה זו באה לידי ביטוי ההגדרה שהזכרנו בתשובה הראשונה, שכאשר אדם מתארח אצל חבירו [או אפילו אוכל ארוחת ערב בבית ואשתו מגישה לו את האוכל], נחשב הדבר כאילו כיוון במפורש על כל המאכלים, ולכן לא יצטרך לברך על מאכלים חשובים יותר שהביאו לפניו אחרי ברכתו.

שאלה: לאור הכלל שראינו בתשובות הקודמות, לכאורה היה צריך להיות שמי שמברך על בייסקוויט שבור ורוצה כעת לאכול בייסקוויט שלם שיצטרך לברך עליו שוב, משום שגם מאכל שלם הוא חשוב יותר ממאכל שבור. האם אכן כך הדין?

תשובה: הגם שמדיני קדימה היה עדיף שיברך על הביסקוויט השלם, מכל מקום המברך על בייסקוויט חצוי אינו צריך לברך שוב על השלם, וישנם שתי סיבות לדין זה. ראשית, דינו של הרשב"א נפסק רק לגבי הקדימות של 'שבעת המינים' ו'חביב', ולא לגבי הקדימות של שלם. בנוסף לכך, מבואר במשנ"ב שדינו של הרשב"א לא נאמר כאשר מדובר באותו סוג מאכל, אלא רק כאשר הם שני מאכלים שונים.

שאלה: ישנם רבים הנוהגים לערוך 'סעודת אמנים', כאשר מביאים מיני מאכל שונים מכל סוגי ברכות הנהנין [המוציא, מזונות, הגפן, העץ, האדמה ושהכל] ומברכים עליהם כל אחד כברכתו הראויה, ובריבוי הברכות ועניית המסובים 'אמן' רוצים לזכות בסגולות רבות. האם צריך לשים לב לסדר מסוים באכילת המאכלים בשביל לא לעבור על דין של 'ברכה שאינה צריכה'?

יש להם חלק

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

תשובה:

העורכים סעודת אמנים צריכים לתת את הדעת שלא ייצא שכרם בהפסדם, ולשים לב שאכן אין בסדר אכילתם איסור ברכה לבטלה או ברכה שאינה צריכה, ונפרט.

כאשר אוכלים פת, בברכת המוציא פוטרים את כל המאכלים שדרכם לבוא לשובע, ולכן אם בסעודת האמנים יביאו לברכת מזונות או האדמה מאכלים שבדרך כלל נכללים בסעודה, כגון פסטה או ירקות חיים, אי אפשר יהיה לברך עליהם אחרי שבירכו על הלחם, וברכה זו תהיה ברכה לבטלה. ובמאכלים מסוג זה צריך להיזהר גם מאיסור 'ברכה שאינה צריכה', דהיינו, אסור לאדם לברך ברכה 'מיותרת' שבסדר אכילתו לא היה אמור לברך, ולכן מבואר בפוסקים שמי שמתכנן ליטול ידים לסעודת פת אסור לו לאכול לפני הסעודה מאכלים שהיו יכולים להיכלל בסעודה זו, משום שבכך הוא גורם לברכה מיותרת, וגם בסעודה שלפניו, אם יברך על הפסטה או הירקות לפני נטילת ידים הרי זה בכלל ברכה שאינה צריכה.

לכן, העורכים סעודת אמנים, צריכים בהתחלה ליטול ידים ולאכול את הפת, והמאכלים שמביאים לשאר הברכות צריכים להיות מאכלים שלא נכללים בסעודת פת, למשל, 'למזונות' להביא ביסלי או קבוקים, 'להעץ' פירות חיים, 'להאדמה' פיצוחים או תפוצ'פס, ול'שהכל' סוכריות ג'לי וכדומה.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל

E0583279418@gmail.com

דע מה שתשיב

הרב זאב קצנלבוגן / שויתי, מרצה בכיר בתנועת הקירוב, מתמחה בהנגשת יהדות לקהלים שונים

וקראת לשבת... עונש?

אחת מן הסטיגמות הרצות בראשם של אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות היא שבשביל היהדות צריכים להקריב. זה מאד יפה לראות אנשים מאמינים הדבקים באמונתם, אך בפועל הם מפסידים את מנעמי החיים... מצוות השבת המופיעה בפרשתנו היא אחת הדוגמאות לכך. יום מנוחה הוא דבר אידיאלי בכל חברה סוציאלית, אך מה לכך ולאיסורי מלאכה? פעמים רבות איסור עשיית המלאכה נתפס כסוג של בית כלא, או בשפה אחרת "וקראת לשבת עונש"...

אז כיצד מסבירים מצוה זו (לפחות חלקים ממנה) בשפה ברורה וקולחת? קחו בן אדם מודרני ושימו אותו בחדר יפה ומסויד היטב בצבע לבן ונקי. בחדר אין שום ציוד מעבר לכורסה נוחה ונעימה. על ידידינו להיות בחדר שלוש שעות. מה הוא עושה שם? אין לו עיתונים, גם לא ספרי קריאה. אין לו שום מכשיר אלקטרוני לזפזפ בו. מה העושה המסכן? כמובן, הולך לישון... אתם יודעים למה? משום שהאדם המודרני מפחד להיות עם עצמו. הוא מפחד לחשוב קצת על עצמו ועל תכניותיו, ואם אין לו כביכול משהו מעשי להתעסק בו, אז הוא בורח לעולם השינה. אבל בפועל, אדם שמפחד להיות עם עצמו, זה אדם שלא מסוגל להתקדם לשום מקום. הוא לא יודע לזהות את הבעיות שלו ובוודאי לא למצוא להם פתרונות.

וכאן נכנסת השבת

תכליתה של השבת אינה רק ליצור לנו יום מנוחה מעמל השבוע המפרך. לו זו היתה המטרה בלבד, ככל הנראה היה חופש פעולה מלא לכל אחד כיצד למלא את המצברים כמו שהוא יודע הכי טוב לעשות. תכליתה של השבת היא לעצור את המרוץ המדהים של החיים על מנת להתחבר. להתחבר לעצמי, לרגשות שלי, לתובנות שלי, לאידיאלים שלי שאולי נשחקו במהלך השבוע הסוער, אבל בעיקר בעיקר להתחבר עם בורא עולם!

אי אפשר להתחבר למישהו כשאתה מחובר לעוד חמש עשרה דברים במקביל... רק מצוות 'זכור ושמור' כשהן מופיעות משולבות יחד יכולות לייצר לנו את החיבור המדהים הזה. מצוות 'שמור' (ההימנעות ממלאכה) מנתקת אותנו ומכינה את השטח ליצירת החיבור שהיא מצוות 'זכור' (פעולות אקטיביות). מי שרק יפנה את השטח על ידי 'שמור' ולא יעניק לתוכו תוכן רומנטי של אהבה לבורא - ימצא את עצמו מקיים בדבקות את המאמר וקראת לשבת עונש... אבל מי שישכיל להכניס לתוכו גם את החיבור הרומנטי לבורא - יבין וירגיש היטב את מאמר הנביא "וקראת לשבת עונש"...

מעשה רב

מסופר על חסיד שהגיע לאדמו"ר מסאטמר זצ"ל בליל שלישי של פרשת בשלח ובפיו כמה שאלות דחופות ביותר על סגולת אמירת פרשת המן. "רבי, האם צריך לומר את כל פרשת המן 'שניים מקרא ואחר כך תרגום' או שמא פסוק פסוק? והאם הותר לומר את פרשת המן לפני תפילת שחרית? עד מתי סוף זמן אמירת פרשת המן? וכו' וכו'..." חייך האדמו"ר מסאטמר וענה לחסיד: "ראה, כל הסגולות לפרנסה נכונות עד 8 בבוקר. 8 בבוקר תלך לעבוד..."

חלקי בקהילתי
יזמות תורנית קהילתית

קהילה < שיעורי תורה < רב אישי

שומרים על ק.ש.ר.

לשאלת רבים!

קבוצת היזמים של 'חלקי בקהילתי' הפועלת בכל רחבי הארץ, הינה קבוצת יזמים חברתיים ללא השתייכות פוליטית. **כולם בוגרי ישיבות, בעלי משפחות צעירים, שעניינם התורני והחברתי של החרדים העובדים קרוב לליבם והם שמו להם למטרה לקשר ולאחד חברים אלו ובני משפחותיהם סביב ערכי בית המדרש, באמצעות בניית קהילות תורניות ושיעורי תורה מתאימים.**

אם גם אתה מרגיש צורך להתחבר יחד ולהרגיש שייך חברתית לקבוצה ולקהילת חברים תורנית באזור מגוריך, קבוצת חברים שיהיה נעים לך בחברתם - דבר שיתרום לך ולמשפחתך - אתה מוזמן לפנות אל מרכז ק.ש.ר של 'חלקי בקהילתי' במייל helki.baamali@gmail.com והיזם במקום מגוריך יצור איתך קשר בהקדם.

**בברכת אחים לדרך
 יזמי 'חלקי בקהילתי'**

**קהילה < שיעורי תורה < רב אישי
 שומרים על ק.ש.ר.**

תפילה ומעשה

רו"ח דב וינברג

מחבר הספר 'באשר הוא שם'

אחד הניסים הבולטים שקרו בתקופת מבצע 'עמוד ענן' היה סיפורם של משפחת דילר מהישוב באר טוביה. הסיפור הסעיר את המדינה כולה ואף עלה לכותרות בתקשורת הבינלאומית.

טיל גראד פגע פגיעה ישירה לתוך סלון הבית הדו קומתי, והרס את החדר כולו שהפך למאכולת אש כאשר רסיסים מתעופפים לכל עבר. המשפחה כולה הייתה מכונסת ודרוכה בתוך המרחב המוגן כפי הוראות פיקוד העורף, אולם לפתע הבחינו כי אב המשפחה מר בני דילר לא הספיק להגיע למרחב המוגן.

היה ברור לכולם שהטיל פגע ממש בסמיכות לביתם, ומי יודע מה עלה בגורלו של האב. למרבה התדהמה, כעבור כמה דקות, כאשר יצאו אל הבית ההרוס וליבם מפרפר מחשש למצוא את אבא בין ההריסות, ראו את אבא פשוט עומד ומנער את האבק מעל בגדיו, צעקות ההתרגשות והשמחה הספונטניות שפרצו בבית סחפו את כל השכנים שהצטרפו לריקודי השמחה וההודאה לה'.

"שמענו את האזעקה", סיפר אבי דילר, "לא הספקתי להגיע למרחב המוגן, פתאום שמעתי בום אדיר מחריש אוזניים, ועיניי הסתנווורו מעוצמת הלהבה. עצמתי את העיניים ורק התפללתי לה' שאצא מכאן חי, נשכבתי על הרצפה, לא ידעתי אם אני חי, מת או הוזה, כעבור כמה דקות ניסיתי להתרומם, מיששתי את הראש, את הידיים ואת הרגליים וראיתי שהכל שלם, תודה לה'".

"ברגע הראשון לא ידעתי אפילו מה לחשוב, ברגע השני הייתי בטוח שה' הציל אותי, וזאת מפני שביום חמישי בשבוע שעבר נסעתי לכותל המערבי לבר מצוה של בן אחותי, שם פגשנו רב גדול וניצלנו את ההזדמנות לבקש ברכה לרגל המצב המתוח והקשה, הוא ביקש ממני לקבל על עצמי קבלה טובה, משהו אישי שנוגע לי ולמשפחתי ולא אוכל לפרט זאת, אך קיבלתי על עצמי את הדברים, הרב אמר לי תגיד 'בלי נדר', ואחר כך אמר 'בעזרת ה' תינצלו מכל רע'".

לא פעם מתמודד אדם עם מצוקה שמפלחת לו את הלב והוא עומד חסר אונים, הוא מתחנן למפתח שיפרוץ את שערי הרחמים ויעניק לו ישועה והצלה, התקווה המרכזית שמחזיקה יהודי בחייו היא התפילה. ברגעים של התמודדות וקושי, אנו שואבים תקווה מהיכולת לשאת תפילה ולשנות את גורלנו.

אך במקביל לתקווה הגדולה, עובדה היא שלפחות בתחושה שלנו רבות מהתפילות לא נענות. אנו פונים, מבקשים ומתחננים אך הדברים לא עובדים כפי שציפינו. ולכן השאלה החשובה היא: מהו סוד התפילה היוצרת? איך הופכים את התפילה לפותחת שערים, לכזו שבוקעת את שערי השמים ומגיעה עד כסא הכבוד?

הסוד מתגלה בפרשתנו, האור החיים הקדוש בפרשתנו הקשה: הקב"ה אומר למשה "מִה תִצַּעַק אֵלַי דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ" והדברים תמוהים, וכי מה יש ליהודי לעשות כשהוא במצוקה כזו, כמו מצוקת עם ישראל על הים, אם לא להתפלל ולצעוק אל הקב"ה, כמו שכתוב "מן המיצר קראתי יי". ומדוע הקב"ה אומר לו "מה תצעק אלי?"

ה'בית אברהם' מסלונים מסביר, כי בפסוק "דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ". טמון דבר נפלא שצריך ללמד כל אחד מאתנו הזקוק לישועה ולנס, כיצד לגרום לכך. אומר הקב"ה למשה: אם אדם מתפלל אך ממשיך להתנהג כרגיל, הרי שהעיקר חסר מן הספר. צריך גם לעשות מעשה. בנוסף לתפילה שהיא כמובן הדבר הבסיסי שאדם מחויב בו, מוטל עלינו לנסוע, להתקדם, לא להישאר באותו המקום.

אכן אין זה פשוט כל כך לבנות בתוך מרוצת עמל החיים תוכנית אישית של התקדמות יומית, אך אם נשב עם עצמנו ברגע של שקט פנימי, נוכל למצוא כמה אתגרים רוחניים שנרצה להתקדם בהם. אשר בזכותם הישועה המבוקשת בוא תבוא, תופיע ותושיע!

נפשי ? בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפש'

מה היית אומר ברגעים האחרונים שלך?

בסוף, אחרי שנתיים של זהירות, הקורונה דפקה גם אצלנו בדלת. איבדנו טעם, איבדנו ריח, ועוד שלל תסמינים קלים יותר וקלים פחות. אך היה גם צד חיובי בבידוד הכפוי והארוך. זו הזדמנות לחזור לערמת הספרים שמחכה לזמן פנוי. ספרי עיון ופנאי שאף-פעם אין זמן לשבת ולקרוא אותם.

אחד הספרים המרתקים שקראתי השבוע נקרא 'ההרצאה האחרונה'. הספר הזה נכתב על ידי פרופ' רנדי פאוש. פרופ' פאוש אובחן כחולה בסרטן הלב לב והרופאים הקציבו לו חודשים ספורים לחיות. בסיטואציה הזו הוא עמד בפני אולם מלא באוניברסיטת קרנגי-מלון ונשא את הרצאתו האחרונה. ההרצאה מרתקת ונצפתה על ידי מיליונים בעולם, על פיה נכתב גם הספר היפה שקראתי השבוע.

יחד עם המסרים המעניינים שפרופ' פאוש מעביר לאורך הספר, מהדהדת שאלה מאתגרת במהלך קריאת-ספר כזה: מה אני הייתי רוצה לומר בהרצאה האחרונה שלי? לו אני הייתי יודע שיש לי הזדמנות חד-פעמית, רגע לפני הסוף, להעביר מסר. מה היה המסר הזה?

השאלה הזו עמדה לפתחם של לא מעט מחכמי-ישראל. השבוע אבקש לחזור יחד במנהרת הזמן, לרגעיו האחרונים של התנא הגדול רבי עקיבא, מעשרת הרוגי המלכות.

בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו, רבינו! עד כאן? אמר להם: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו?" (ברכות, סא, ב)

רבי עקיבא. הדוגמא המופלאה למהפכות שאדם מסוגל לעבור ולהשתמש בהם כסולם לעליה. אדם שבגיל ארבעים החליט שהוא לא נותן לקושי לרפות את ידיו והוא מתחיל מהתחלה. אדם שבנה בעשר אצבעות עולם תורה שלם, מנותק ממשפחתו במשך עשרים וארבע שנים תמימות, ומעמיד תלמידים, דור המשך. עוד תלמיד ועוד אחד. עשרים וארבעה אלף תלמידים, וכשהוא סוף סוף מרגיש שהגיע אל המנוחה והנחלה, מתים תלמידיו בפרק זמן של חודש וחצי. השקעה של שנים, מסירות, יגיעה אינסופית. שום דבר לא נשאר. והיה העולם שמים. שממה. אין. כל מפעל חייו התרסק.

אך רבי עקיבא לא נכנע. הוא מתחיל מהתחלה, חמישה תלמידים חדשים. מ'שיעור כללי של אלפים, משבר עמוק של מפעל חיים שהתרסק

והתפורר, הוא חוזר לנקודת המוצא. 'חבורה' לחמישה תלמידים.

והוא מצליח. עולם התורה נבנה מחדש. אך גם כעת, הקשיים לא מפסיקים. המלכות לוחמת בתורה ובלומדיה. גזר דין נוראי מובטח למי שיעסוק בתורה. ושוב מפעל חייו עומד בפני סכנת קריסה, ורבי עקיבא לא נרתע. הוא ממשיך ומקהיל קהילות ברבים. הוא ממשיך להעמיד את עולם התורה.

הוא נתפס בידי הרומאים. כעת הוא מוצא להורג, בייסורים נוראיים. מסרקות של ברזל. בלתי נתפס. והתלמידים עומדים סביבו, מביטים בו בחוסר אונים. הם רואים אותו בשעתו הקשה ביותר, שהיא בעצם שעתו היפה ביותר. מתוך ייסורים שכן אנוש אינו מסוגל להכיל, הוא עוצם את עיניו ומקבל על עצמו עול מלכות שמים. והתלמידים עומדים, מביטים אך אינם מבנים. מלב מורתח הם זועקים "רבינו! עד כאן?" עד כדי כך? איך אפשר?

והוא עונה, מילותיו האחרונות לתלמידיו. "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' אפילו נוטל את נשמתך. אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו. ועכשיו שבא לידי, לא אקיימנו!"

כל חיי חייכתי להזדמנות הזו, כל ימי קיויתי להגיע לרגע הזה, של מסירות נפש מוחלטת לאלוקים. זהו רגע מאושר בשבילי. הזדמנות חיי. כעת, מתוך הסבל וכאב למען ה', אני מקבל את עול מלכותו. ויצאה נשמתו באחד. נורא.

אנחנו מכירים את הסיפור הזה. גדלנו עליו. הזדעזענו ממנו והתרוממנו ממנו.

הפעם, ננסה לגעת בדבר-מה נוסף, ללמוד את המאורע הזה מזווית מעט שונה.

רבי עקיבא ניצב ברגעיו האחרונים. תלמידיו סביבו, מייחלים למוצא פיו. יש לו רק עוד משפט או שניים להגיד.

אם היו שואלים אותנו מה יש לומר ברגעים כאלה. מה היינו עונים? מה היינו חושבים שנכון לומר לתלמידים ברגעים אפלים כל-כך? בזמן שהחושך מכסה ארץ ונראה כי הרומאים תיכף מצליחים לאבד את כל מה שרבי עקיבא נלחם עליו במשך שנים רבות כל-כך?

לכאורה, היינו מצפים שרבי עקיבא ינצל את ההזדמנות ללמד את תלמידיו פרק באורחות חיים. איזשהו מסר שייקחו עמם לחייהם האישיים, משהו שיוכלו להמשיך עמו הלאה. הרי אלו הם האנשים שיכולים להמשיך את מפעל חייו, הם התלמידים שעליהם המשך קיום עולם התורה עומד!

אך רבי עקיבא בוחר לומר דברים אחרים. הוא בעצם מדבר על עצמו... הוא מספר איך כל חייו הוא רצה דבר מסוים ועכשיו הגיעה ההזדמנות שלו לעשות זאת.

מדוע? מדוע אלה הדברים שחשוב לרבי עקיבא

לומר ולשתף רגע לפני שהוא נפטר? כיצד המידע הזה יכול לסייע לתלמידיו בהמשך חייהם? וכשרבי עקיבא אומר את המילים הללו, הן מהדהדות עד אלינו, אל הדור שלנו. איזה מסר מבקש רבי עקיבא להעביר לדורי-דורות, רגע לפני שהוא נהרג על קידוש ה'?

אנו מוכרחים להבין דבר נוסף: דברי רבי עקיבא עצמם טעונים הסבר. כל ימיו הוא חיכה למות על קידוש ה'? בשביל מה? הרי התורה אינה מעוניינת שנמות בשבילה, אדרבה, "וחי בהם" דורשים חכמינו "ולא שימות בהם". המוות אינו אידיאל! אם אנו מגיעים לסיטואציה כזו בה אנו נדרשים למות עבור אמונתנו הרי שאנו מחויבים לעשות זאת.

אבל לחכות שזה יקרה? מדוע?

רבי עקיבא מעביר מסר נצחי.

במהלך החיים מתעוררת לא-פעם השאלה, מהי משמעות חיינו. בשביל מה אנו חיים?

ברגע-החיים האחרונים רבי עקיבא מלמד את תלמידיו את הדרך לענות על השאלה הזו. הוא מעניק להם סרגל-מדידה, כלי בו הם יכולים להשתמש כדי לענות על השאלה הזו.

וכך מלמד רבי עקיבא: כאשר אתה רוצה לבדוק אם אתה חי חיים בעלי משמעות, תבדוק טוב בשביל מה אתה מוכן למות. אם יש לך אידיאל שחזק מרצון החיים, הרי שחיך הופכים למרוממים יותר, נעלים יותר, משרתים של רעיון גדול ונשגב.

כך אומר רבי עקיבא, רגעים לפני מותו: כל ימי בדקתי את עצמי, האם חיי באמת משרתים את אהבתי הגדולה לה? האם אני חי את אהבתי ה' ברמה כזו שאוכל למסור את נפשי עבור אהבתו?

אין ענין לצפות למוות. אבל מסירות נפש מתוך דבקות אמת מהווה אישור לנשגבות החיים עד היום. דעו לכם, תלמידיי. יהא זה מבחן של חיים עבורכם. בדקו את עצמכם, בחנו את כוחותיכם. בחנו את עצמת אמונתכם. אם תוכלו לענות בחיוב על שאלה זו, אם יש דבר שאתם מסוגלים וחפצים להיהרג עבורו, אזי גיליתם את משמעות חייכם.

זו ההרצאה האחרונה של רבי עקיבא. המסר האחרון שמהדהד עד אלינו, לכל אחד מאיתנו.

יש לנו הזדמנות להעמיק את משמעות החיים שלנו. יש לנו אפשרות לצאת למסע משותף - יחד עם סטודנט מהמגזר הכללי שעדיין לא מכיר את עולם התורה והמצוות. פרויקט 'אחים לנפש' מזמין אותך ללימוד פעם בשבוע בzoom עם אח-רחוק. אין צורך להכין שיעורים מורכבים - אנחנו שולחים חומרים מרתקים בכל שבוע. אין צורך בניסיון ב'קירוב' או ביכולות דידיקטיות יוצאות דופן. רק לב חם ומאיר.

מחכים לך!

לשאלות מחשבות והצטרפות: moshe.oppen@gmail.com

אתה חייב את זה בשבילך ובשביל המשפחה!

**אם עדיין לא מצאת לך
 קהילת חברים קבועה שיהיה
 נעים לך להשתייך אליה...**

**אם עדיין לא מצאת לך שיעור
 תורה שיעניין אותך...**

אם אתה מרגיש מנותק...

**פנה עוד היום ליזם 'חלקי
 בקהילתי' במקום מגוריך,
 ובכוחות משותפים, יחד עם
 חברים כמוך שמחפשים בדיוק
 את מה שאתה מחפש - תמצא
 את מה שיעשה לך טוב!**

**בברכת אחים לדרך.
 מרכז יזמי ק.ש.ר.**

helki.baamali@gmail.com

**קהילה < שיעורי תורה < רב אישי
 שומרים על ק.ש.ר.**

הרב דן טיומקין / יועץ ומחבר הספר בוסר המלאכים

מתקדמים לאחור

יש מחלוקת מפורסמת בין יעקב אבינו לבין יהודה. יעקב אבינו פוחד לשלוח את בנימין למצרים שמא יקרה לו אסון: "וּקְרָאָהוּ אֶסּוֹן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ", כמו שמסביר רש"י בשם המדרש, "שהשטן מקטרג בשעת הסכנה" (שם מ"ד כ"ט). יהודה לא מסכים איתו, וטוען לו: "שְׁלַחָה הַנֶּעַר אֶתִּי וְנִקְוָה וְנִלְכָה" (בראשית מ"ג ח'). הוא טוען ש"כל הדרכים בחזקת סכנה" (ירושלמי ברכות), ולמרות הסכנה האמיתית שבדרך, יש סכנה לא פחות מוחשית להישאר במצב הקיים, שאז כולם עלולים למות ברעב. לבסוף, יעקב אבינו מקבל את דברי יהודה. המחלוקת הזו היא מחלוקת יסודית ומהותית. יש מי שמנסה לחזק את החומות הקיימות נגד הרחוב הפולשני שחודר למחננו, ובצדק, ויש מי שמנסה למצוא פתרונות שונים לאיזון בין קודש לחול, בין התכלית והיעקר לבין חיי מעשה. האמת, ש"כל הדרכים בחזקת סכנה", וצריך לחפש כל דרך אפשרית להפחית את הסכנות השונות ולהתמודד איתן. מי שיכול להימנע ולפרוש, קדוש ייאמר לו, אולם זו אינה הנהגה אפשרית לכלל הציבור. אני נוגע בנושא רגיש שכזה, כי דווקא בכמה זו, שמגיעה לציבור שצריך לג'נגל ולחיות חיי תורה בשילוב עם עולם המעשה, רציתי להאיר נקודה שמאד רלוונטית, בענייני הטכנולוגיה. יש ספר בשם "מהפכת הקשב" שכתב מיכה גודמן. הוא כותב שם שהתפיסה הנפוצה בעולם היא שטכנולוגיה היא קידמה שמעשירה את חיינו. אבל זה לא נכון - הטכנולוגיה היא עסקת חליפין, שנותנת משהו מיידי, בולט ונוצץ, אבל האמת שהטכנולוגיה גם לוקחת משהו. בווליום נמוך שקשה לשים לב, אבל היא תמיד גם לוקחת. לדוגמא: שעון-היד איפשר תכנון מדויק של הזמן, והזמן נהיה בשליטתנו וזה דבר גדול, אבל איבדנו את התחושה האינטואיטיבית של הזמן. ה-GPS וה-WAZE אפשרו לנו יכולות ניווט מופלאות, אבל לקחו לנו יכולת ניווט טבעית (ולכן אם הווייז לא עובד אנחנו בבעיה...). המסכים הדיגיטליים אפשרו לנו תקשורת רבה יותר בכל העולם. אבל זה גם לוקח משהו, אולי אפילו כמה דברים. אחד הדברים שהמסכים לוקחים לנו היא היכולת לגלות אמפתיה. היכולת הזו הולכת ומתנוונת עם השנים. בעולם המערבי יש בשנים האחרונות צניחה מטורפת באמפתיה. זה דבר מדיד, ומדובר במשבר עולמי של ממש, של עשרות אחוזים. שרי טירקל, חוקרת מ-MIT, חקרה את הנושא הזה, והוכיחה שהמסך מונע מאיתנו להפעיל את השריר של האמפתיה, כי התרגיל שמחזק אמפתיה הוא שיחה פנים אל פנים. שיחה בין אישית היא חדר הכושר שמחזק את האמפתיה. למה יש היחלשות של האמפתיה? כי אנשים מדברים פחות פנים אל פנים. כשתחושת הזמן או יכולת הניווט נחלשו, זה לא נורא כל כך, הרווח ודאי גדול מהתועלת. אבל כשהאמפתיה נחלשת, לב האנושיות שלנו נחלש, וזה כבר לא דבר של מה בכך. כי זה פוגע בבריאות הנפשית, ובעיקר, זה גם פוגע בזוגיות. האמריקאים עובדים קשה מאד לדגום בריאות נפשית של בני נוער. בכל שנה הם בודקים חצי מיליון בני נוער. ואפשר לעקוב לאורך השנים מה קורה לבריאות הנפשית של אותם בני נוער. במשך השנים זה די יציב (מבחינת מספר של חרדתיים, דיכאוניים, אובדניים וכדומה). בשנת 2011-2012 הגרף השתנה והייתה עליה של 30 אחוז בדיכאון וחרדה, ולמעלה מחמישים אחוז גידול באובדנות של בני נוער. ומה קרה ב-2011, שנת משבר בריאות הנפש? מסתבר שאז חדר הסמארטפון לשוק. הוא נוצר אמנם כבר ב-2007 אבל חדר ממש לשוק רק אחרי כארבע שנים וחולל תפנית דרמטית בבריאות הנפשית של בני אדם. המכשיר הזה נותן לנו המון, אבל לוקח מאיתנו לא רק אמפתיה, אלא הרבה מהבריאות הנפשית. ובגלל שהקשר הזוגי מחייב אמפתיה, מחייב חממה ונטרול רעשי רקע, מחייב השקעה וזמני איכות. הטכנולוגיה גונבת לנו את זה. תשאלו מה הפתרון? לא יודע. צריך לחשוב על גדרים אישיים. כבר אין משגיח שיתפוס אותנו, זה ענין אישי. אני לא מדבר רק על סינון, אלא גם על הכמות והאיכות של החשיפה. זה לא בינארי, כן או לא. יש בזה דרגות. בערב, ההתעסקות עם הנייד היא על חשבון אשתי והילדים. יש קבוצות של שטויות שבהן אני לא באמת חייב להיות. זה אישי, וזה מחייב מחשבה והתבוננות. אבל זה משתלם. כי בסוף הנזק של ריבוי החשיפה הוא איטי וזוחל, אבל אמיתי, גם לרוחניות וגם לזוגיות ולחינוך, ולכן כל כך חשוב לנהל את זה עם גדרים מותאמים ונכונים, כי כל הדרכים בחזקת סכנה, ותפקידנו לבחור בדרך הטובה והמתאימה לנו ביותר, ברוחניות ובגשמיות, שנזכה לבית יהודי שמח!

**מוזמנים להציץ
לרשימה של הסטודנטים
שמחכים לשיבוץ...**

**בזכותכם, עשרות
סטודנטים שובצו ללימוד
שבועי בחברותא.**

זה עדיין לא מספיק...

עשרות צעירים אקדמיים מחכים
לחברותא, אבל אין לנו כרגע
מספיק מנחים ומנחות.

**מוזמנים להירשם, ולצרף גם
חברים!**

הלימוד נעשה בחברותא - אין צורך
בניסיון מוקדם - רק בלב חם ומאיר.

**שעה שבועית של לימוד ב-ZOOM
והארתם את העולם!**

הצטרפו עכשיו!

helki.baamali@gmail.com

מכון תא שמע להוראת לימוד הגמרא

בהכוונת הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

הורים יקרים שימו לב...
בנכם מתקשה למצוא טעם בלימוד?
שמתם לב שבנכם מתקשה בלימוד הגמרא?
מחפשים דרכים להאהיב את לימוד
הגמרא אצל בנכם?

צוות מכון תא שמע, המתמחה
בהוראת הגמרא לבני ישיבות
ידריכו את בנכם בדרכי
למידת הגמרא ומפרשיה
ויעניקו לו חיבור
חדש לגמרא.

פרטים בטלפון:

058-7444872 בשעות הערב.

או במייל: machuntoshma@gmail.com

כתובת המכון: רחוב אבן דנאן 2' הר נוף ירושלים